

Slavenski dom

Ste. 194

V Ljubljani, četrtek, 26. avgusta 1937

Leto II.

Nov korak do končne nacionalistične zmage v Spaniji

Francove čete so zasedle Santander

Santander, 26. avgusta. o. Padec zadnje vladne trdnjave na španskem severu je prišel prej, kakor bi bilo pričakovati. Nacionalistični oddelki so zadnje dni, odkar so dospeli na planjavo pred Santandrom, izredno hitro napredovali po podrobno izdelanem načrtu. Zadnji del prodiranja proti mestu se je vršil izključno s tanki, oklopnimi in tovornimi avtomobili. Tako si je moči razlagati, da so nacionalisti v dobrem dnevu osvojili vse ozemlje v daljni okolici mesta.

Ko so rdeči branilci predvčeršnjim videli, da grozi mestu neizogiben padec, so začeli pripravljati vse potrebno za umik po morju. Pri tem so jim pomagale francoske in angleške ladje. V načrtu so imeli uničevanje vseh važnejših poslopij in utrdb, toda to jim je preprečil upor, ki je zadnjo noč izbruhnil v mestu samem. Na čelo upora proti rdeči oblasti so se postavili orožniki ter civilna garda. Na pobudo upornikov je prebivalstvo, ki povečini simpatizira z nacionalističnim gibanjem, začelo izbežati rdeče-zlate nacionalistične zastave. Potem je tudi vlada, ki ji je po padcu Bilbaoa predsedoval voditelj baskovske republike Aguirre, sporočila nacionalističnemu poveljstvu, da mu izroča mesto.

V pristanišče je priplula angleška bojna ladja »Crete«, ki jo je baskovska vlada poklicala in vzela

na krov predsednika Aguirrea ter vse člane vlade in člane vrhovnega vojaškega poveljstva.

Medtem so nacionalistični oddelki kmalu po dvanajsti uri zasedli santandersko radijsko postajo, ki leži izven mesta na hribu. Postaja je bila nepoškodovana in so jo nacionalisti začeli takoj uporabljati za svoje oddaje. Kot prvo znamenje nacionalistične zmage je bil s postaje poslan po svetu pozdrav »Živela Španija«, kateremu je sledila nacionalistična himna. V mestu samem ni prišlo do nobenih hujših bojov, ker so civilni gardisti in orožniki vzdrževali red ter pustili vsem branilcem, ki so se hoteli umakniti na hribe ob morju, prosto pot. Še pred prihodom nacionalistov je civilna garda izpustila iz ječ 1600 ujetnikov, ki so jih rdeči imeli zaprte od začetka državljanske vojne.

Kmalu po drugi uri so nacionalistični oklopni avtomobili začeli po vseh cestah prodirati proti osrčju mesta. Nikjer niso našli na nič odpora, ker so se bojevitelji braulci umaknili na hribe izven mesta. V Santandru je ostalo okrog 15.000 baskovskih vojakov, ki so se vsi brez boja udali nacionalistom. Ob 4 popoldne je nacionalistična vojska zasedla vse mesto in tudi cesto, ki drži proti zahodu v tiste dele navarske pokrajine, ki je še v

oblasti rdečih. Nacionalisti so na tej cesti prestregli veliko tovornih avtomobilov, ki so vozili iz mesta begunce.

Santander je odločil usodo Madrida

Salamanca, 26. avgusta. o. Zaradi padca Santandra vlada v vsej nacionalistični Španiji silovito navdušenje, vsi krogi vidijo v tem dejstvu največjo zmago, kar jih je nacionalistična vojska izbojevala od začetka vojne. Po vsej nacionalistični Španiji so bile sinoči velike ljudske svečanosti, v katerih je prebivalstvo dajalo duška svoji radosti nad dogodkom, ki je uvod v končno zmago nacionalističnega gibanja.

Inozemski vojaški opazovalci v Španiji so menja, da je zdaj usoda Madrida in Valencije zapetena, ker bo general Franco zdaj, ko je ves španski sever v njegovih rokah, vrgel ogromno število vojaštva in vojnega materiala pred Madrid, ki se ne bo mogel več dolgo braniti. S padcem Madrida pa je nacionalistična zmaga v Španiji popolna, ker je več ko verjetno, da se bo Katalonija potem skusala rešiti s pogajanj, ki naj ji zagotovijo avtonomijo v nacionalistični Španiji.

Vesti 26. avgusta

Bivši predsednik paraguajske republike Franco je včeraj v družbi bivšega prometnega ministra Stefanica prišel v Buenos Aires. Nova vlada je oba izgnala kot glavna krivca za korupcijo, ki je prej vladala v tej južnoameriški državi.

Rooseveltovo najmlajši sin je povzročil velik škandal v francoskem kopališču Cannes, kjer je bil na počitnicah. Mestni župan ga je v začetku njegovega bivanja neki večer hotel v imenu občine pozdraviti ter mu prinesel šopek rož. Mladi Roosevelt pa je bil že pijan in je mahnil s strnjenim šopkom župana po obrazu, hkratu pa mu vrvel v glavo čašo šampanjca. Župan je ostal miren. Mladi Roosevelt pa je na »pobudo« ameriškega poslanstva takoj naslednje jutro izgnan iz letovišča.

32.000 km dolg polet namerava prirediti oktobra srednjeameriška republika San Domingo. Njena letala bi na tem poletu obiskala vse severne in južne ameriške države. Dohodki od te prireditve bi šli za postavitev spominskega Kolumbovega svetilnika.

Zadnji odločilni boksarski boj pred bojem za svetovno prvenstvo bo nočoj v New-Yorku, kjer se bosta udarila sedanjí naslovni svetovni prvak zamorec Joe Luis in Anglež Tommy Farr. Zmagovalec v tej tekmi pa se bo moral boriti z Nemcem Maksom Schmellingom.

Prva seja francosko-poljske komisije, ki naj izvede vse točke nedavno sklenjenega sporazuma, je bila včeraj v Varšavi. Seja se je bavila predvsem z vprašanjem o izplačilu in vračanju velikega francoskega posojila.

Do novih spopadov je prišlo med stavkajočimi poljskimi kmeti in med orožniki po raznih mestih v srednji Galiciji, kjer so stavkajoči hoteli zapoditi s trga stavkokaže, ki so prodajali svoje pridelke.

Francoske občinske volitve bodo 10. in 17. oktobra. Za te volitve se bo razvil silovit boj, ker kaže, da bosta pri teh volitvah nastopili tudi Francoska socialna stranka, ki se zadnje čase neutrudno organizira in združuje v sebi vse člane bivših Ognjenih križev, ter Francoska ljudska stranka, ki jo vodi komunistični disident, poslanec Dorriot.

Ameriški državni dolg je od 1930 dalje neprestano narasel in znaša danes 37 milijard dolarjev, to je 1 bilijon 800 tisoč milijonov din.

Trije poljski rušilci »Groim«, »Vihar« in »Burja« so pripluli včeraj na uradni obisk v Rigo.

24 bolnikov je ogrižel v občinski bolnišnici romunskega mesta Stefaniescu stekel pes, ki je kdo ve kako vdrl v bolniške sobe.

O verskem vprašanju v sedanjí Španiji bo prihodnje dni predaval poslanec valencijske zbornice Irujo v Parizu. Predavanja bodo v pariški cerkvi Madeleine, za kar je dal dovoljenje kardinal Verdier. K predavanjem so povabili vsa pariško duhovščino in diplomatski zbor.

Ameriški državni podtajnik Wells je včeraj odpotoval s parnikom »Queen Mary« v Anglijo in Francijo, kamor ga je poslal predsednik Roosevelt, da se domeni z angleško in francosko vlado glede skupnega nastopanja na Daljnem vzhodu.

Zaradi slabega vremena okrog severnega tečaja so morala letala, ki iščejo ponesrečenega Rusa Levanevskega, prenehati z iskanji, dokler se viharji ne popležejo.

Naka kraljica Marija je včeraj preživela ves dan v kopališču Poreč ob Vrbskem jezeru v družbi svoje sestre nadvojvodinje Ileana Habsburške.

Letala pošiljajo na skrajni iz Amerike na Kitajsko pod prevezo, da bodo služila za potniški promet. Včeraj je neki parnik v San Franciscu naložil 20 letal.

Znižanje zavarovalnih prispevkov za potnike in blago v letalskem prometu zahteva angleški letalski minister od zavarovalnic. Za te vrste zavarovanja zahtevajo namreč zavarovalnice še zmernaj dvojne pristojbine, čeprav se je promet letalstva zvišal, da bi zavarovalnice lahko krile svoje obveznosti z nižjimi prispevki.

Madžarski kraljevi namestnik Horthy je docela okrevljal ter se že vrnil iz svojega poletnega bivališča v Budimpešto.

Švedski zunanji minister Sandler se je včeraj popoldne s letalom pripeljal v Varšavo na večdnevni uradni obisk in bo najbrže pripravil vse potrebno za podpis posebne prijateljske pogodbe med obema državama.

Velike povodnji groze Dunaju in dunajski okolici, ker so avstrijske alpske reke zaradi deževja zelo narasle. Nekaj dunajskih predmestij je že poplavljenih in morajo ljudi prevažati v čolnih.

37. mednarodni mirovni kongres se je začel pred dvema dneva v Parizu. Udeležujejo se ga zastopniki iz 37 držav. Baval se bo z bivšo abesinsko vojno, s špansko vojno, kitajsko japonsko vojno.

Bivši abesinski cesar toži italijansko vlado zaradi neklih lastninskih pravic pri železnici iz Adis Abebe do Džibutija. Razprava je razpisana za 20. oktober pri pariškem okrožnem sodišču.

Vojno Fordu so napovedali ameriški avtomobilski delavci na velikem zborovanju predstojnikov v Detroitu. Delavci zahtevajo, da Ford prizna njihove strokovne organizacije.

Revolucija je izbruhnila med domačini na bahamskem otoku Ynagui. Uporniki so zažgali radijsko postajo ter izgnali vse angleško uradništvo.

Italija ni ojačila svojih oddelkov v Libiji, kakor piše del evropskega časopisa, ki bi rado, kakor pravijo Italijani, s takimi vestmi preprečilo zblizevanje med Anglijo in Italijo.

Sodelovanje med CSR in Romunijo se vsebolj razvija, odkar je Romunija začela s CSR »sodelovati« v modernizaciji in novi oborožitvi svoje vojske, pri kateri imajo glavno besedo orožarne.

Mussolini naj bi po obisku v Nemčiji, ki ga italijanski vladni krogi odločno zanikujejo, obiskal tudi Budimpešto, in so se baje njegovi odposlanci že vse potrebno dogovorili s predsednikom madžarske vlade Daranyjem, ko se je ta mudil v Avstriji.

Važna seja Male zveze v Sinaji

Bukarešta, 26. avgusta. m. Bližajoči se konferenci zunanjih ministrov držav Male zveze pripisuje vse romunsko časopisje velik pomen. Časopisi objavljajo tudi že spored te konference, ki ga je izdala zunanje ministrstvo. Ta spored kaže, da bosta v ponedeljek, dne 30. avgusta prispela v Romunijo predsednik jugoslovanske vlade dr. Milan Stojadinović in českoslovaški zunanji minister dr. Krofta. Na romunsko-jugoslovanski meji bo Stojadinoviča sprejel in pozdravil namestnik šefa protokola v zunanjem ministrstvu gosp. Papiniju, ki bo jugoslovanskemu predsedniku vlade dodeljen na službo ves čas njegovega bivanja v Romuniji. V ponedeljek se bosta ob 10.45, po prihodu v Sinajo dr. Stojadinović in dr. Krofta vpisala v dvorsko knjigo kralja Karla. Takoj nato bo še istega dne ob 11 popoldne prva konferenca zunanjih ministrov držav Male zveze. Popoldne bodo vsi trije zunanji ministri na kosilu pri kralju Karlu.

Drugi dan, v torek 31. avgusta se bo konferenca nadaljevala ob 10 popoldne. Ob pol 13 bosta dr. Stojadinović in dr. Krofta sprejeta v zasebni avdienci pri kralju, kjer bosta tudi kosila. Popol-

dne istega dne bo konferenca ministrov držav Male zveze končana ter bo nato izdano uradno

Turčija in potapljanje ladij v Dardanelah

Carigrad, 26. avg. m. V palači Dolma Bakce je bila sinoči nenadoma sklicana seja turške vlade, ki je trajala pozno v noč. Na seji so bili skoro vsi turški ministri. Politični krogi mislijo, da se je na tej seji govorilo o celi vrsti važnih neodločljivih vprašanjih, predvsem o vprašanju, s katerim se je turška vlada bavila pred nedavnim, to je z vprašanjem potapljanja ladij v Dardanelah. Po vladni seji je predsednik Izmet Ineni takoj odšel poročati predsedniku turške republike kemalu Atatürku.

Po seji vlade je zunanje ministrstvo izročilo

poročilo za časopise. Zvečer bo na čast zunanjim ministrom slavnostna večerja, obenem pa bo takrat tudi slavnosten koncert in velik sprejem v kazini na Sinaji. Ob 1 ponoči, dne 1. septembra bosta dr. Stojadinović in dr. Krofta odpotovala s Sinaje.

vsem tujim poslanikom pri turški vladi poročilo, v katerem pravi, da turška vlada upravičeno domneva, da križari po Marinarskem morju tuja podmornica in potaplja španske parnike, ki prihajajo iz Rusije. Ker je to dejstvo v izrazitem nasprotju s predpisi glede vstopa tujih bojnih ladij v Dardanelsko ožino, je dala turška vlada vsem svojim bojnim ladjam ter letalom nalog, naj podmornico zasledujejo ter ujamejo. Če bi se pa branila, naj jo s silo odvedejo v najbližje turško pristanišče ali pa jo potope.

Japonske ladje stražijo 1290 km kitajske obale

Tokio, 26. avgusta. AA. Havas. Agencija Domei poroča, da je admiral Hazem proglasil blokado kitajske obale pred Sangajem in v bližini Hongkonga. Ta blokada se ne razteza na tuje parnike.

Sangaj, 26. avgusta. o. Zadnja dva dneva so Japonci neprestano izkrcavali svoje čete v raznih predelih mesta, razen tega pa po vsej nezavarovani obali na severu in na jugu. Koliko je število japonskih čel, ki so se izkrcale do zdaj, ni mogoče ugotoviti. Pač pa Japonci s svojim bojnim brodom nadzirajo 1290 km kitajske obale in izvršujejo nad njo pravo vojno blokado. Neprestano prihajajo v kitajske obalne vode japonske ladje s četami in vojnimi materiali. Japonci nameravajo svojo blokado raztegniti tudi na južno Kitajsko na prehod med otokom Formozo in celino. Vojnim ladjam pomagajo pri blokadi letala.

V osvojenih predelih na severnem Kitajskem so Japonci že začeli v vsej naglici organizirati svojo upravo, promet in varnostno službo.

Rusija bo podpirala Kitajsko?

Berlin, 26. avgusta. AA. (DNB) V nemški javnosti je vzbudila veliko pozornost vest pariškega »Journa«, da je sovjetska vlada trdno odločena pod-

pirati Kitajsko ne samo finančno, temveč tudi vojaško. S tem poročilom spravljajo v zvezo letošnji dolgi obisk maršala Blücherja v Ulanbatoru. Maršal je pri tej priložnosti dolgo konferiral z zastopniki Nankinga. Omenjena vest pravi, da je sovjetska vlada že pred nekaj časa poslala na Kitajsko 54 lahkih in 72 težkih bombnikov.

Preiskava v sovjetskem konzulatu v Sangaju

Sangaj, 27. avgusta. AA. Japonci so včeraj izvedli preiskavo v sovjetskem konzulatu, ker so po njihovih trditvah od tam dajali svetlobne znake kitajskim četam. Kitajske oblasti so zahtevale, da naj se preiskave udeležijo tudi mednarodna policija iz mednarodne koncesije, toda Japonci so jo že sami opravili, preden je prišla mednarodna policija.

Novi boji

Sangaj, 26. avg. AA. (Havas.) Sinoči se je v pokrajini Lotian, 30 km severozahodno od Sangaja razvila huda bitka. Potrjuje se, da so pomembni oddelki japonskih čet, ki so se pred kratkim tu izkrcali, mesto zasedle. Kitajci pošiljajo v Lotian vse svoje razpoložljive sile.

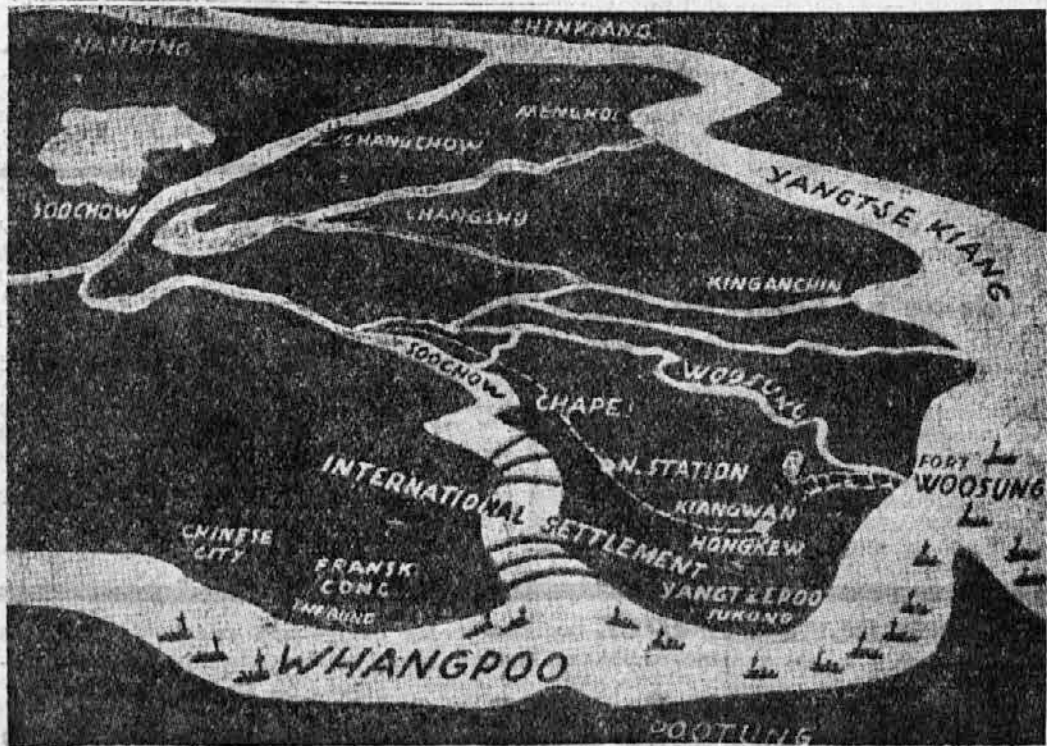
Po poročilu iz Sangaja, so japonske čete po hudih bojih zavzele ves vzhodni okraj Sangaja. Kitajskih vojakov, ki se zaradi pomanjkanja živeža vdajajo, je čedalje več. Da prepreči to vdajanje in zmeden umik in nepokorščino vojaštva, je nankinska vlada sklenila, da bo vsa ta dejanja strogo kaznovala. Na evnem Kitajskem je japonska armada začela splošno ofenzivo in povsod uspešno prodira. V letalskih bojih nad Sangajem pa so Japonci estrelili neko kitajsko letalo.

Jeruzalemski župan ubit

Jeruzalem, 26. avg. Voditelj muslimanske rodoljubne organizacije in mestni župan v Jeruzalemu je bil ubit na cesti Jeruzalem-Hajfa. Ta zločin je delo teroristov in ga obsojajo tako Arabci kakor tudi kristjani. Ubij pripisujejo delu judovske teroristične organizacije. Pričakovati je novih nemirov in demonstracij proti Judom.

Vsešamski kongres za enakost Palestine

Jeruzalem, 26. avgusta. AA. (Havas) Arabsko nasprotstvo proti angleškemu načrtu o razdelitvi Palestine postaja čedalje hujše. Jeruzalemski Mufti pripravljaja vseislamski kongres, čigar namen bi bil proučiti bodočo ustavo Palestine, in splošno protestno gibanje, tako da bo Zveza narodov pred sprejetjem končnega sklepa informirana o tem gibanju. Kongres naj bi bil 18. septembra v Damasku. To ofenzivno gibanje se vrši tudi v tujini. Mufti je dobil solidarnostne brzojavke, med drugim od indijskih Muslimanov, in od palestinskega obrambnega odbora iz Meke.

Sangaj in okolica z japonskimi bojnimi ladjami

Težave na glavnem kolodvoru

Ljubljana, 26. avgusta.

Pred dnevi smo brali, da je železniški minister odobril nekaj malega kredita za ljubljanski glavni kolodvor. Podoba je tedaj, da se bo na ljubljanskem glavnem kolodvoru poleg sedanjih naprav gradilo še kaj podobnega. Zato morda ne bo napak, če ob tej priliki navedemo nekaj kritike, ki se je med železničarji samimi, pa tudi med potujočim občinstvom pojavila ob gledanju na sedanja dela na postaji.

Ponesrečene potniške blagajne

Na zunaj se zdi na glavnem kolodvoru res zdi vse lepše, celo prostornejše in udobnejše. Našli so se celo taki, ki so ponosno izjavljali, da so nove potniške blagajne narejene praktično in okusno. Toda treba se je samo mimogrede pogovoriti z železničarji, ki so obojeni, da morajo v teh globljih opravilih napraviti naporno blagajniško službo. Posebno ženske pri opravljanju svoje blagajniške službe trpe že zdaj, v zimskih mesecih pa bodo druga za drugo začele bolehati. Preprih v skromnih, stisnjenih kabinah je tak, da je treba vozovnice prijeti z roko ali jih kako drugače pritrčiti na blagajniški pult, sicer jih začne veter odnašati skozi linice, da je veselje gledati. Vsi prostori so skrajno ponesrečeno zgrajeni, kljub temu, da je cela stvar menda pošila lepe vsote denarja. Znotraj teh potniških blagajen se je naselila vlaga, zid postaja kar siv, ženske pa se morajo v teh stisnjenih prostorih že zdaj zavijati v zimskie jopice. Pridobili smo tako sicer na zunaj lepe potniške blagajne, ki pa nimajo nobene praktične vrednosti in izgleda, da jih bodo še pred zimo morali prezidavati, ker drugače v njih ne bo mogoče delati službe.

Zanemarjeno skladišče koles

Kakšne neprijetnosti doletijo potnika na ljubljanskem glavnem kolodvoru kljub temu, da skušajo že vse leto s krparji doseči vsaj nekaj vidne zboljšanja, se more sleherni potnik prepričati v naši slavni kolodvorski garderobi. Zlasti ob sobotah in nedeljah navozijo potniki cele gore koles, ki jih pa niti vsega spoštovanja vredni železničarji pri najboljši volji ne morejo spraviti drugače v skladišče, kakor da jih nalagajo drugega vrh drugega. Treba je potem samo priti ob prihodu večernih vlakov na kolodvor v garderobo po svoje kolo. Zgodi se tudi, da mora potnik čakati pol ure in več, da se more odpeljati s svojim kolesom. Tega niso krivi železničarji, ki svojo službo delajo, kakor pač najbolje znajo in morejo, krivi so nepri-

merni in nezadostni prostori, kriv je celoten sistem, ki ne uvidi, da sodoben promet na vseh koncih in krajih narašča, se razvija, da je treba vprašanje preureditve ljubljanskega glavnega kolodvora zgrabiteljno temeljito, popolno, vsaj za 50 let naprej. To pa, kar se dela zdaj, je nerodno in neokusno zapravljjanje denarja. Ljubljansko postajno poslopje je vendarle neprimerno, očitno premajhno, da bi se moglo iz njega narediti kaj dobrega, koristnega, praktičnega za sodobni promet.

Podaljšani peron

Radi priznavamo dobro voljo, ki brez dvoma obstoja pri ljudeh, ki so se začeli brigati za vsaj nekoliko dostojnejše zunanje lice ljubljanskega kolodvora. Toda cela reč je vendarle znamenje velike zadrege in naše pretirane skromnosti. Pred postajo so letos zamislili podaljšek perona, ki se že gradi. Rečeno je bilo sicer sranežljivo, da so začeli stivari, ki naj zamašijo vrzel ta čas, dokler ne bo stvar razširitve rešena bolj temeljito. Toda ogradje in vse, kar vidimo zgrajenega na kolodvoru in okrog njega, vendarle nosi videz trajnosti. Podaljšek perona, ki bo sicer prišel prav potnikom, ki so se zlasti ob deževju gnetli na sedanjem ozkem peronu, pa tudi zdaj ne bo zadostoval. Razen tega je podaljšek perona tako neurejeno zaključen, da se bo tam slej ko prej zgodila kakšna nesreča. Potniki bodo prisiljeni skakati s perona na tir, ki z glavne proge vodi proti skladišču. Opozarjamo že zdaj na zimo in na spolzka tla.

Rešitev samo v poglobitvi

Pri takem opazovanju na glavnem kolodvoru se človeku samo po sebi poraja vprašanje, čemu vsi ti veliki izdatki, ki jih zdaj zabijajo na kolodvoru v te naprave, ki na zunaj poudarjeno hočejo biti zaslanja rešitev, v resnici pa nosijo videz trajnosti. Nam taka preureditev kolodvora ne zadostuje, ni se za take krparje hvaležno zahvaljujemo. To krpanje pomenja našo veliko beračijo. Ljubljana pa ni zato tretja prestolnica Jugoslavije, da bi zgolj plačevala, potem pa eleherni dinar izprosil za svoje nujno potrebne naprave. Vsej javnosti bo polagoma postalo jasno, da bo treba ljubljanski kolodvor začeti drugače popravljati, da bo treba sedanje stavbe enostavno do tal podreti ter sezidati nove z vsemi napravami vred. Pri tem ne vidimo drugim mestom v državi, kjer grade podobne velike nove kolodvore, zahtevamo samo svoje pravice za svoj denar!

Zaloškemu roparju na sledu?

Ljubljana, 26. avgusta.

Vsa vzhodna ljubljanska okolica od Dobrunj, Sostrežeja do obsevkih naselij, zlasti pa občani D. M. v Polju so še vedno pod globokim vtisom zadnjega roparskega napada, katerega žrtev je postal žel. sluga Ostrž, ko ga je ropar v gozdiču pobil in mu pobral 51.000 din. v samih tisočakah. Ostržovo stanje v splošni bolnišnici na kirurškem oddelku je še vedno neizpremenjeno. Polagoma se zaveda. Sam ni mogel dati natančnejšega opisa roparjeve zunanosti.

Na dan ropa je prišel iz Ljubljane v Zagreb tudi policijski nadzornik in daktiograf g. Podobnik s policijskim psom. Zanimivo je, da je pes vohal sledove roparja iz gozdiča v smeri proti Spodnji Zadobrovi. Sum je močno utemeljen, da je moral sodelovati pri ropu neki znani kriminalen tip, ki je od tam doma. Orožniki so celo njegovo hišo prebrskali. Njega niso dobili doma, skril se je v gozdove. Prvotno so tudi domnevali, da bi naj bil ropar prošuli vlomilec in tolovaj J. Bradeško, ki je pred dvema letoma pobegnil iz zaporov in se sedaj klati okrog, zlasti po ljubljanski okolici, v polhovgrajskih in vrhniških gozdovih, kjer ima varno zavetje pred zasledovalci in se ga ljudje zelo boje, ker jih močno terorizira z raznimi grožnjami ter je postal pravi strahovalec teh krajev. Bradeško je drugače intimen znanec in zaveznik znanih Anžurjev iz Spodnje Zadobrovi.

Ves varnostni aparat in tudi ljubljanski detekti so bili večer ves dan na terenu ter so dobili mnogo zanimivih podrobnosti. Po dolgih letih je Zalog zopet bil torišče zločinu iz koristoljubja. Prva leta po prevratu je bil zaloški tovarni kolodvor torišče nebroj drznih vlovov in tatvin v vagonih, napolnjenih z najrazličnejšim blagom, kakor z manufakturami, sladkorjem, kavo, moko in tobakom. Vlomi so se kar vrstili. Mnogi takratni vlomilci so že pomrli, drugi pa so ostali nepopoljšljivi zločinci, toda sedaj so ugnani in ne morejo več tako krasti na kolodvoru, kakor prva leta.

Ropar, kakor se lahko sklepa iz vseh okoliščin, je najbrž dobro poznal vse poslovne in uradne razmere na zaloški postaji. Vedel je najbrž, da sluga Ostrž dnevno nosi na poljsko pošto večje vsote, ki so bile prejšnji dan inkasirane in ki jih je blagajna redno oddajala po pošti na ljubljansko direkcijo. Nosil je normalno vsoto od 20.000 do 60.000 dinarjev in tudi večje. Ropar je vedel, da sluga odnaša denar med 9 in 10 na pošto.

Ljubljanska policija je večer pokazala posestnikovu sinu Svetku iz Slap fotografije raznih zločinskih tipov, ki naj bi bili prišli v poštev. Svetek ni mogel po fotografijah nobenega spoznati za tistega neznanega moškega, ki je kmalu po 10 na

dan napada tekel z močno do kolen zavahanimi hlačami in s spuščeni spodnjimi hlačami po rosnati travi iz gozdiča proti Zadobrovi. Orožniki so zaslili večer tudi razne druge indirektno priče, ki so bile takrat v bližini zaposlene na polju, toda niso mogle podati točnejših in markantnejših opisov dotičnega neznanca, ker so bili vsi zatopljeni v svoje delo, videli so tudi, kako je Ostrž iz gozdiča opotekajoč se korakal proti postaji odnosno do prve čuvajnice tovarnega kolodvora.

Vsekakor je pričakovati danes ali prihodnje dni, da se bo zagonečni rop pojasnil in da bodo orožniki dosegli lep uspeh, ko bodo prijeli pravega roparja. Tudi danes so odšli večki in drugi orožniki na teren. Zavarovani so vsi važni dohodi in povsod je bila izvršena najstrožja kontrola sumljivih tipov. Komandir večke postaje g. Sušnik je neprestano na nogah. Vodi z največjo marljivostjo in natančnostjo poizvedbe za roparjem. Zbranega ima že mnogo zanimivega gradiva.

Vlomilci in tatovi na delu

Ljubljana, 26. avgusta.

V zadnjih dveh dneh je policija prejela celo vrsto prijav glede vlovov in tatvin po mestu; pa tudi iz bližnje okolice so prišle take prijave. Vse tatvine so bile izvršene večinoma isto noč ob raznih urah na različnih mestih.

Tatvine koles

so postale zopet številnejše. Policija je celo iz Zelimelj, ki leži v tihem skriti dolini na Ilzskem, prejela prijavo, da se je tam v šolskem poslopju oglašil neznan tat ter odpeljal s seboj čisto novo kolo znamke »Michels št. 151.822, vredno 1750 din. Kolo je kromirano, črno pleskano, v obročih so potegnjene svetlobojne črte. Kolo je imelo tudi dinamno luč. — Pred gostilno Švettner na Smartinski cesti je bilo ukradeno črno pleskano kolo Struklju Ivanu iz Knezovega štrudona, vredno 400 din. — Skoraj istočasno je bilo tudi Riharju Alojzju ukradeno kolo znamke »Opolo« na Dobrovi pred gostilno Suhadolc. Tudi to kolo je črno pleskano ter je vredno 700 din. — Najzanimivejša pa je tatvina dvokolesa, ki je bila izvršena sredi dneva iz neke veže na Glincah. Dvokolo je bilo last monterja Tudja Ivana, kateri ga ceni na 1200 din. Neki podporočnik I. planiškega polka iz Škofje Loke, ki je tisti čas hodil tam mimo, je povedal, da je bil videl, kako je iz veže pri-

pobegniti. Njegov načrt mu je popolnoma uspel. Nekaj dni po oddaji v bolnišnico je ponoči pobegnil ter se je ob takrat uspešno skrival po raznih krajih Prekmurja, vendar pa mu zločinska žilica ni dala miru. Kmalu je spet imel skupaj razbojniško družbo, v kateri sta bila razen njega še dva cigana. Ta trojica je izvršila v avgustu štiri drzne roparske napade. Roparji so ponoči prežali na cestah ter so ustavili in izropali Antona Gregorja, Jožeta Žizka in Karla Brgleza, katerim so vzeli denar in kolesa. Vdrl so tudi v gostilno Karoline Fartelj, pa so bili prepredeni. Pri vseh teh ropih se je odlikoval najbolj Horvat Vincenc, ki je bil oborožen s samokresom. Nazadnje so se orožniki odločili na velikopotezno akcijo. Zbralo se jih je veliko število, pa so priredili zasede okrog Fokovec, kamor je prihajal Horvat Vincenc do časa k svojemu priležniku, kadar je mislil, da je zrak čist. Ena od teh zased se je obnesla, ker je Horvat naletel na orožniška narednika Bebaška in Budjo. Ko ju je zagledal, je streljal na nju iz browninga, orožnika pa sta streljivo odgovorila ter ga ranila v roko in nogo. Ko je videl, da ni več mogoče zbežati, se je udal. Sedaj se nahaja za varnim omrežjem mariborskega sodišča ter čaka na sodno razpravo.

Harambaša prekmurskih ciganov v rokah pravice

Maribor, 25. avgusta.

Danes je pripetljala močna eskorta orožnikov iz Murske Sobotice v jetišnico mariborskega okrožnega sodišča cigana, ki je bil ranjen na roki in na nogi, pa je bil kljub tem ranam močno vkleknjen. Iz je tega so radovedneži sklepali, da vodijo orožniki v zapor nevarnega človeka. Ta jetnik je bil sloviti prekmurski ciganski harambaša Vincenc Horvat iz ciganske naselbine v Fokoveh, ki je bil že več let strah in trepet Prekmurja, Murskega polja in obmejnih krajev na Madžarskem, našim orožnikom v Prekmurju pa je zadajal nešteto skrbi in sivih las. Vincenc Horvata obtožujejo zaradi 29 ropov in tatvin, ki jih je izvršil bodisi sam, bodisi v družbi drugih ciganov, katere pa so orožniki večinoma že vse polovili. Tudi Horvat je letošnji pomlad padel orožnikom v roke, ko so napravili preiskavo v njegovi ciganski naselbini ter so ob tej priliki odkrili cele zaloge manufakturne blaga, ki ga je Horvat s svojimi pajdasi pokradel v Sombolci vasi na madžarski strani meje ob priliki vroma v tamošnji konzum. Horvat se je takrat pri aretaciji sam zabolal v nogo v nadi, da ga bodo orožniki oddali v bolnišnico v Murski Soboti, od koder se je nadejal

150 kg ciankalija v mestnem kopališču

Maribor, 25. avgusta.

Danes zjutraj na vse zgodaj so močni oddelki mariborske policije hermetično zaprli vse dohode v kopališko ulico. Pasanti, ki so se nabirali ob policijskih kordonih v čimdalje večjem številu, so bili vsi prepričani, da lovi policija nevarne zločince in previdenci so se začeli plahoma umikati, boječ se, da bi začelo na kakem koncu pokati. Policija pa je zaprla ulico zgolj iz varnostnih ozir, boječ se za življenje mariborskih meščanov, ki bi jih bila pot ob tej uri slučajno zanesla mimo mestnega kopališča v Kopališki ulici. Kajti, če ne bi imeli na glavi plinske maske, bi se bili brez dvoma zgrudili mrtvi na tla, še predno bi se zavedli, kaj se okrog njih dogaja. Ubili bi jih bili cijankalijevi plini, ki so vdrlj skozi odprta okna mestnega kopališča. Večraj zjutraj so se spravili nad kopališče strokovnjaki mestnega razkuževalnega podjetja. Pokazala se je namreč že zdavnaj potreba, da se mariborsko kopališče temeljito prenove in tudi razkuži. Prenov-

vitvena dela so na veliko zadovoljstvo obiskovalcev kopališča odlično uspele, sedaj pa so kopališče še razkužili. Večraj zjutraj so hermetično zaprli okna in vse ostale odprtine na kopališču ter jih močno zakitali. Potem so v raznih delih kopališča razstavili nič manj kot 150 kg pruske kisline, ki se je hitro izpremenila v plin-cijankalij. Ta plin, ki spada med najsmrtonosnejše strupe na svetu, je napolnil vse prostore kopališča, vdrl je v vsako odprtino, prepolnil je vse pohištvo, zlasti divane ter tako obračunal s takimi skritimi mrčesom. Plin, ki bi v tej količini zadostoval, da se zastrupi v sekundi ves Maribor, če bi se ga moglo spraviti skupaj v zaprtim prostoru, je ostal v kopališču 24 ur. Danes zjutraj so organi razkuževalnega podjetja z maskami na obrazih odprli vrata in okna in v nekaj minutah je plin izpuhtel v zrak. V času, ko je izpuhtel skozi okna kopališča, je bilo smrtno nevarno hoditi mimo poslopja, pa je zaradi tega policija zaprla vse dohode v ulico.

Nož v hrbet

Ljubljana, 26. avgusta.

Zadnjo noč se je na moščanskem polju pripetila hujša neprijetnost trgovcu Plevelu Ivanu, ki je s svojim osebnim avtomobilom prišel iz okolice Celja po opravkih v Ljubljano. Plevel je zbral okrog sebe svoje znanee in tovariše ter jih odpeljal zvečer najprej v neko gostilno na Zaloški cesti. Ko so tam lokal o polnoči zaprli, se je družba namenila drugam. V isti gostilni pa je tedaj sedela poleg Plevelove družbe še druga družba, ki se je zabavala med seboj s kvartanjem. Ko je Plevel s svojo družbo odšel iz gostilne, hoče se odpeljati s svojim avtomobilom dalje, sta se vsedla na avto tudi dva neznanca iz one druge družbe. Plevel seveda tega takoj niti opazil ni. Ko pa so prišli ven na polje zunaj Most, pa je ukazal šoferju avto ustaviti, da bi tihotapska potnika z avtomobila spodil. Slep potnika na avtomobilu pa se tudi nista pustila tako na kratko odgnati, ker se jima je vožnja z avtom najbrž zdel enako prijetna kakor ostalim zemljanom. Eden izmed obeh je zato Plevela v temi močno sunil z nožem v hrbet, nato pa sta oba neznanca pobegnula. Plevela so prepeljali močno krvavečega in ranjenega v bolnišnico, policija pa za napadalcem poizveduje. Zidar Kajzer Ivan iz Tomačevega je povedal, da je z napadalcem zvečer skupaj pil in kvartal v gostilni. Točno sicer neznanca ne zna opisati, ve pa, da mu je ime Ivan in da je doma nekje iz Dobrunj, star pa bo kakih 28 let. Nepreviden voznik

Nepreviden voznik

Ljubljana, 26. avgusta.

Mlekariči Koderman Ivani iz Črnuče se je na Tyrševi cesti pripetila huda nesreča. Hoteč svojim strankam v bližini hiše oddati posodo mleka, je pustila na cesti zraven hodnika svoj mlekarski voziček, poln posod z mlekom. Ženska je obupno zajokala, ko je vrnivši se iz hiše zapazila, da je voziček prevrnil, posoda raztrosena po cesti, mleko pa čisto razlilo. Ugotovila je, da ji je voziček prevrnil voznik Pevk Stanko, ki je tedaj vozil mimo, pa je zadel s svojim vozom v mlekarski voziček. Razlilo se je čez 30 litrov mleka ter trpi pri tem Kodermanova čez 100 din škode. Najbolj neprijetno pa je bilo za mlekaričo, ker svojim stalnim odjemalcem ni več mogla postreči z mlekom, ki je v dolgih curkih tekel po cesti. Voznik je sicer obljubil mlekariči, da ji bo škodo povrnil, toda to se še ni zgodilo. Zato je Kodermanova stvar naznanila policiji.

Vlomi v stanovan'a

se takisto zmerom bolj ponavljajo. V Šiški so vdrlj vlomilci v pralnico Razingera Silve ter ji pobrali za kakih 500 din perila, ki je bilo tam namočeno za žehto. Pralnica stoji na dvorišču, ki ga obkrožajo železna ograja, vendar pa niti pralnica niti vrata v ograji niso bila zaklenjena. — Nek vlomilec je vdrl na odprti mesarski stojnici v zaklenjeno skrinjo mesarja Janeža Ivana z Ambroževega trga. V skrinji je bila zaklenjena mala trgovska tehnična in 10 različnih uteži, katere je vlomilec s tehnično vred odnesel. Janež trpi kakih 180 din škode. — V Korytkovi ulici so se pojavili kurji tatovi. Zasebnici Kline Mariji so pobrali iz kokošnjaka na vrtu 2 kokoši ter 5 piščancev, vrednih skupaj 100 din. — V sodarsko delavnico Jeleničeve kisarne na Stari poti je pri belem dnevu prišel neznanec ter pobral tam ploščo za brušenje ter pet večjih obrobov za sode. Pri tem delu ga je pa zalotil delavec Zorko Ivan, ki je neznanca zadržal, mu vzel ukradene predmete, potem pa stopil po stražnika. Toda tat ni bil toliko uviden, da bi bil čakal stražnika, marveč jo je urno popihal.

Tatvine na kopališču

Dijak Hudnik Milan iz Smoletove ulice je v kopališču »Ilirija« najel svojo kabino ter v njej odložil obleko ter zapestno uro. Ko se je kopanja naveličal ter se hotel obleči, je opazil, da mu je nekdo medtem uro ukradel. Kabina je bila ves čas zaklenjena, ključ od nje pa je Hudnik izročil pri vratarju, dokler se je sam kopal v bazenu. Ura je bila kromirana, štirioglasta, vložena je bila v rjavo usnje, vredna 200 din. — Bivši trgovci Brule Elizabeti se je pri kopanju na Savi pr-

Šah v Skoplju

Skopje, 26. avgusta.

Večraj so v Skoplju začeli 11. kolo šahovskega turnirja. Turnir se je tako že precej približal koncu, vedno bolj pa postaja tudi jasno, kdo bo po zaključnem turnirju napisan na vrhu tablice. Prvo mesto najbrže ne bo več ušlo Slovencu Preinfalku. Večraj je Popovič, ki je v tem kolu dohitel že spet Sorlija, igral s Karlovanom Jonkejem. Jonke je igral precej počasi in je zato prišel v takšno stisko, da je igro izgubil. Poljakov in Bidič sta se zadovoljila vsak s polovico točke. Carev je skoraj proti pričakovanju premagal Martinčiča. Preinfalk je igral škotsko igro s Hečijem, ki jo je slednji že v 19. potezi izgubil. Sorliju se je proti Prokopljeviču dopadel damski gambit in ga je sprejel. Igra je bila prekinjena in je težko reči, komu bo sreča bolj mila. Schwab in Busek sta po neznanimi igri segla v roko za remis. Najbolj divja igra večrajšnjega dne je bila gotovo ona, ki sta jo igrala Celjan Lešnik in Jerman. Oba sta hotela na vsak način dobiti. Kljub temu, da je Jerman imel že kmeta več, ni mogel zapisati sebi v prid cele točke, ker so na polju ostali različni tekači. — Prekinjeno igro je Lešnik proti Jonkeju dobil. Najdaljša igra vseh kol je Preinfalkova, ki jo je igral z Jermanom. Po osmih urah sta jo igrala že tretjič prekinila. Carev je nad igro s Prokopljevičem obupal. Stanje po 11. kolu: Preinfalk 7 (2), Sorli, Popovič 6 (1), Busek 6, Poljakov, Bidič 5 in pol, Lešnik 5 (1), Jonke 4 in pol in drugi.

Genjeno občinstvo opozarjamo na izredno predstavo, ki bo danes in jutri ob 4 popoldne z malo Shirley Temple v filmu »Zlati kodrčki«.

ELITNI KINO MATICA

Vpisovanje v Enoletni trgovski letaj, polnjen od Ministrstva trgovine in industrije, na trgovski učilnici — Christofor učni zavod, Ljubljana, Dobra branska cesta 15 je sedaj redno vsak dan. Pojasnila in brezplačna izvestja na razpolago pri Ravnateljstvu.

Najstarejši časopis

Najstarejši časnik, tiskan na ozemlju današnje Jugoslavije v domačem jeziku, so »Ljublanske Novice«, ki jih je pred 140 leti pričel izdajati prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. Da slovenski polikeni novinarji proslave ta jubilej, priredi na jesenskem vselejmu v Ljubljani od 1. do 12. septembra veliko razstavo slovenskega novinarstva. Razstava bo zavzemala pet velikih paviljonov, kjer bo novinarstvo prikazano z vseh strani in od najstarejših časov do današnjih dni. Kulturnohistorični oddelek bo poleg predhodnikov sedanjih novin obsegal vse novine, ki so izhajale in še izhajajo v slovenskem jeziku v naši državi in tudi onkraj meje. Posebno zanimivo bo prikazano poročevalstvo z najnovejšimi izumi in pripomočki, kjer bomo videli tudi Hellov aparat, ki brezžično prenaša novice z najbolj oddaljenih krajev in jih sam piše. Na razstavi bo popolna redakcija, ki bo urejevala jubilejni dnevnik »Ljubljanske Novice«, a tiskala ga bo pred očmi obiskovalcev kompletna tiskarna. V tretjem oddelku bo prikazan razvoj ilustracije, kjer bodo umetniki grafiki kazali vse tehnike, a kompletna klisarna bo izdelovala kliseje. V četrtem oddelku se bodo pa ves dan vrteli filmi z aktualno vsebino. Posebno privlačen bo velik film o razvoju in postanku časopisa. V tem paviljonu bodo novinarji pred občinstvom čitali svoje prispevke, da bodo na razstavi tudi govorene novine. Za zabavo bodo skrbeli pevci veselih starih narodnih pesmi.

Društvo »Zivalca« priredi na letošnjem jesenskem vselejmu od 1. do 12. septembra razstavo malih živali, ki bo obsegala selekcionirano perutnino, kunce, golobe itd. Razstavljene bodo živali samo onih vrst in plemen, katerih reja res mudi uspeh in dobiček.

PREKLICUJEM

kot neresnično vse, kar sem Zaljivega govoril o gdč. Veri Hribar.

V. B., Ljilja.

Črnučah pripetila hujša neprijetnost. Okrog dveh popoldne, ko je sama šla v vodo, se je njeni obleki približal neznanec ter vzel s seboj žensko usnjato ročno torbico, v kateri je imela Brulčeva shranjeno denarnico z 80 din gotovine, par gumi copat, žepni robec ter celotno spodnje perilo, katerega je mislila obleči po kopanju. Brulčeva trpi čez 200 din škode. — Stavbni delavec Vrabl Janez pa je na policijo prišel povedati, da mu je nekdo ukradel iz telovnika nikelnasto uro, vredno 50 din. Vrabl je ves dan zaposlen pri delu na stavbi; zjutraj je obesil telovnik z uro na tram, zvečer pa je našel le telovnik, ure pa ni bilo več v njej. Ker je dostop na stavbo slehernemu nezaposlenemu prepovedan, je moral Vrabl uro vzeti kdo izmed tovarišev delavcev ali zidarjev.

Mala SHIRLEY TEMPLE bo zabavala staro in mlado v svojem ljubkem filmu

Zlati kodrčki

Da omogočimo mladini ogled tega filma, bo danes in jutri izredna predstava ob 16. uri popoldne

Elitni kino Matica

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Kulturni koledar

Dular Franjo

26. avgusta 1860 se je rodil v Podborštu pri Mirni peči živilozdravnik Dular Franjo. Gimnazijo je študiral v Novem mestu, živilozdravništvo pa na Dunaju. Služboval je po različnih krajih. Objavil je različne članke v koledarju Družbe sv. Mohorja. Sodeloval je pri »Miru«, V. Rohrmannu je pomagal pri urejanju njegove prve knjige »Gospodarski nauki«. S svojimi poljudnostrokovnimi knjigami »Domači živilozdravniki«, »Umma živilozdravniki« in »Krmila in mlekarstvo« je izpolnil obširno vrzel v naši strokovni literaturi iz živilozdravniške znanosti.

Ljubljana danes

Koledar

Cetrtek, 26. avgusta: Cefirin.
Petek, 27. avgusta: Jožef Kalas.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5, dr. Kurail, Gosposvelska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

TEL. 21-24 MATICA

Mala, a vendar najpopularnejša filmska umetnica Shirley Temple v filmu

Zlati kodrčki

nemški dialog.

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

TEL. 27-30 SLOGA

Poslednja ljubezen Ivana Straussa — kralja valčkov — v filmu

Nesmrtna melodije

Komorni pevec Alfred Jerger, Lizzi Holzschnig, Leo Slezak

Predstave v Slogi ob 19.15 in 21.15 uri

Mestna politniška kolonija v Metliki. Mestno poglavarstvo obvešča starše otrok-kolonistov, da se vrnejo otroci iz Metlike dne 28. avgusta ob 20.30. Starši so vabljeni k sprejemu otrok na glavni kolodvor.

Danes ob 21 zvečer nastopijo na Taboru Trboveljski slavski pod vodstvom svojega zbora vodje g. Avgusta Suligaja. Par točk sporeda ima tudi mlada solistka Trboveljskih slavčkov, konservatoristka Koritnikova. Kot spremljevalec na klavirju sodeluje g. dr. Danilo Sveta. Sedeži po 10 dinarjev in stojciša po 3 din. so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice ter od pol 9 zvečer dalje na Taboru pred koncertno dvorano. Občinstvo še prav posebno opozarjamo na koncert Slavčkov.

Dne 1., 2. in 3. septembra bo vpisovanje v šolo Glasbene Matice. Radi rednega začetka pouka prosimo, starše gojencev, da jih takoj vpišejo, ker je 4. že razdelitev urnika. 7. pa redni pouk.

Najvišjo glasbeno izobrazbo nam nudi drž. konservatorij v Ljubljani, ki ima dneve vpisa za nove in stare gojence od 1. do 7. septembra, od 9 do 12 v konservatorijski pisarni v Gosposki ulici. Opozarjamo na lepake, ki so nalepljeni po mestu in iz katerih je razviden ves ustroj naših glasbenih zavodov drž. konservatorija in šole Glasbene Matice.

Vsem Slovincem! V soboto 28. in nedeljo 29. avgusta se bomo Slovenci na Brezjah, da svetano počastimo spomin naših žrtv svetovne vojne. Ob tej priliki se bo blagoslovil temeljni kamen za preureditev parka pred cerkvijo in za grob neznanega vojaka. Spored je bil objavljen v časopisju in v spominski knjižici, ki je za to svečanost izšla. Vse skupine bojevnikov pozivamo, naj pošljejo svoje zastopnike že v soboto na Brezje.

Polovična vozna po železnici je za vse udeležence dovoljena, kakor smo že včeraj poročali. V nedeljo vsi na Brezje.

Vabimo na zanimivo predavanje s skioptičnimi slikami danes v sredo dne 25. avgusta v prostorih Ljubljanskega dvora v Ljubljani. Predava na podlagi številnih skioptičnih slik g. Jože Jenko, predsednik občestne uprave združenja žel. uradnikov, o temi »Naša pot v Pariz«. O Nemčiji v Monakovem, po renski dolini do Diseldorfa, Belgiji, Parizu, Švici v okolici ženevskega jezera in okolici Matterhorna ter Italiji v Milanu in Benetkah. To predavanje je kot uvod v poučno potovanje, ki ga organizira združenje na svetovno razstavo v Pariz v dneh 2. do 16. septembra 1937. Dostop k predavanju ima vsakdo. Začetek ob 8 zvečer.

Dva merkantilna tečaja za učitelje trgovsko-obrtnih nadaljevalnih šol je letos priredila kr. banska uprava v Ljubljani. Drugi tečaj se je pričel 2. avgusta in bo trajal do vstetega 28. t. m. Tečaj obiskujejo učitelji narodnih šol, meščanskošolski učitelji, profesorji in sestre, ki poučujejo na meščanskih šolah v Lichtenurnu in v Kočevju. Vseh udeležencev, ki poslušajo predavanja iz knjigovodstva, trgovine, meničnega prava in kontokorrenta, je 29. Tečajniki so si dosledaj ogledali tobačno tovarno in ljubljansko letališče, kjer je velika večina preživela tudi svoj prvi zračni krst. Kader učiteljev za poučevanje na trgovsko nadaljevalnih šolah se bo tako povečal za uspešno poučevanje naše trgovske mladine na trgovskih nadaljevalnih šolah.

27. Zrebanje loterijskih dobikov 2 in pol odstotne državne rente za vojno škodo, nove emisije, bo 1. septembra ob 9 dopoldne v oddelku za državne dolgove in državni kredit. Vsakemu je dovoljen prost vstop.

Z letalom v Celovec

Tri ure potrebujete, da se pripeljete z vlakom iz Ljubljane v Celovec, vrhu tega ste izpostavljeni še neprijetnostim event. zamud, ki se dandanes tolikrat pojavljajo na naših železnicih, kar vas upravičeno spravlja v slabo voljo. Če pa potujete z letalom, ste v dobrih 20 minutah že v Celovecu, pa ste deležni še edinstvenega užika, ki vam ga nudi to potovanje s prelepim razgledom na našo Gorenjsko in Karavank. Moderno trimotorno Junkersovo letalo družbe Oelak vozi vsak torek, četrtek in soboto. Ob 15 se dvigne v Ljubljani in prispe v Celovec že ob 15.20. Voznja na tej progi velja le din 200. Družba petih oseb uživa 20%, od šestih do deset oseb pa 30% popusta od vozne cene. Če se vas zbere družba šest ljudi, se lahko peljete v Celovec že za 140 din. Ne zamudite ugodne priroke. Vse informacije dobite pri Aero-putu, telefon 36-21.

Kako je z ljubljanskimi pešci

Od tu in tam

Ljubljana, 25. avgusta.

Ljubljana se iz leta v leto razvija in razširja, promet na ulicah in cestah zaradi tega očito raste. S tem pa nastajajo za Ljubljano nova vprašanja, kako ves promet skozi ulice in ceste urediti tako, da tudi ob največjih prireditvah ne bo prevelikega zastoja. To vprašanje pa se je izkazalo kot izredno težko in zamolano. Kakor se zdi zadeva na prvi pogled zelo enostavna, pa vendarle nastajajo težkoče, čim hoče kdo vprašanje bolj temeljito zgrabit. Največ težav povzročajo Ljubljani pešci, to je zdaj splošno ugotovljeno. Kdor bo v Ljubljani iznašel način, kako naučiti ljudi hoje po cestah in ulicah, ta bo obenem veljal za velikega junaka.

Po desni strani . . .

Dognano je, da se večina nesreč na cestah ne zgodi morda zaradi avtomobilov ali kolesarjev, marveč zgolj zaradi nepazljivosti pešcev. Kdor se zanima za hojo naših ljubljancev, naj samo ob sobotah postopi četrt uro ob izhodu živilskega trga. Mogel bo opazovati vse nerodnosti ljudi, ki odhajajo s trga in na trg. Pravilo, naj bi ljudje v vsako smer hodili le po desni strani, se menda v Ljubljani sploh ne da izvesti. In vendar bi bilo nujno potrebno, da se zlasti pešci dosledno navadijo povsod hoditi le po desni strani. Policija pa bi morala vsaj na najpomembnejših križiščih in v tistih ulicah, ki nimajo zadostno širokih hodnikov, naravnost ukazati hojo zgolj po desni strani. Prav zaradi zmedene hoje pešcev se časih na hodnikih ljudje po nepotrebnem prerivajo, drug drugega zadevajo s komolci, se zaletavajo ob stene ali pa morajo v zadregi skakati s hodnika na cesto. Kjer je cesta tlakovana ali asfaltirana, tam je tako umikanje s hodnika na cesto še mogoče in ne povzroča niti težav niti škode. Toda gorje, kjer je ob kraju hodnika jarek poln blata ali vode. Tam pešcu pač ni prijetno, če ga kdo hote ali nehoče porine z hodnika naravnost v lužo ali v blato. Take neprijetnosti se v Ljubljani redno dogajajo ob deževju po ozkih ulicah, ki niso še tlakovane niti ne asfaltirane. Seveda se sleherni pešec jezi na tistega, ki mu povzroča nerodnosti, sam pa nikakor neče priznati, da nosi del krivde tudi on. Čim bi bila namreč dosledno uvedena hoja po desni strani, bi takih nerodnosti sploh ne bilo več. To pravilo pa seveda ne bo prej izvedeno do konca, dokler se pomena hoje zgolj po desni strani ne bo zavedal sleherni pešec; obenem pa bo moral sleherni pešec tudi najprej pri sebi dosledno izvajati to pravilo.

Naj tudi pešci pazijo

Zelo zabavno, — če bi včasih ne bilo obenem tragično, — je tudi opazovati ljudi na križiščih. Sleherni pešec čisto po svoji volji lahko prečka cesto, kjer se mu to najbolj poljubi. Pri tem seveda navadno le malo pazi, ali je cesta prosta ali pa vozi iz ene ali iz druge smeri kak voznik ali celo avtomobilist. Kakor hočejo s tem pešci povdariti in na svoj način izjavljati popolno svobodo hoje čez križišča in čez ceste kjerkoli, tako obenem te svobode nikakor nečejo priznati niti kolesarjem, še manj pa voznikom ali avtomobilistom. Sleherni pešec hoče, naj bi nanj pazili drugi, sam pa neče obenem biti pazljiv. Nihče tudi v Ljubljani neče

Jesenski velesojem

Zivi pas. (Prizor z misijonske razstave na velesojem v Ljubljani).

Opazno, korak za korakom po dobro vidni stečini, prst stalno na jezičku puške — lov v prasu. Nikdar ne veš, če ti ne pride nasproti ne-nadno ali kača, ki ti nosi smrt brez milosti, ali se dotakneš strupenega mrčesa tedaj, ko to najmanj misliš. — Psi! Ljubek jelenček! Ne, mlada divja mačica je samo. Pocasi, milimeter za milimetrom puško k licu. Ni še sedla mušica puške mački na pleča, ko je lovec vtrepetal. — Debela ovijalka je namah oživela. Udad! Ogromna kača se je kot živ pas ovila okoli divje mačke, niti zavekati ni moglo rešev, samo zamolklo lomljene kosti. — Oster pok, malo dima, par krikov preplašenih ptic, in udav se je zvijal smrtno zadet ob svoji mrtvi žrtvi. Ko se je ogromno divno barvano telo tega orjaškega plazila umirilo, so šli šele k njej temni spremljevalci, vendar tako oprežno in bojče, da jih je hotel beli »sahib« (gospod) že pokarati. A oni so ga opozorili, kričaje: »Sahib, ne veš, če je kača mrtva, morda se je potuhnila.« Z dolgimi bambusovimi palicami so jo bežali, ko pa so videli, da je mrtva, so z vzklizi veselja tekli k njej in jo z zmagovalnimi klici nesli v sahibov bungalov. Ogromna kača je bila res mrtva. Kroglja je šla skozi vitko telo tik za glavo in ji zdobila hrbtnico. Gorje pa, če ne bi bila mrtva. Kot živa vrvi, kot živ pas bi oklenila vsakogar in vse kar bi prišlo živega z njo v stik. Jeklene, peklesko močne mišice pa bi zdobile neusmiljeno vse kosti, zivi pas ne bi popustil poprej, preden ne bi zamrl poslednji dih in dokler se ne bi umiril poslednji drget žrtve. Ob tropski mlakuži je bilo mirno. Nekaj ovijalk je stegovalo svoje roke proti vodi, kot da bi hrepenele po tej dragoceni tekočini — za pragozd in vsa živa bitja. Ljuba troška mačka je prišla pit vodo. Mehkošapka pa je bila preneoprezna in spet je oživela ovijalka — udav. Samo malo in umirila se je, pa romala cela skozi ogromni golf udava. To so žaloigre tropških gozdov, majhne, a žalostne. Tak zanimiv prizor nam bo predstavljal indijska misijonska razstava na velesojem od 1. do 12. septembra, na kar vse prijatelje posebej opozarjamo.

Cvetlična razstava na ljubljanskem velesojem od 1. do 12. septembra. Vajeni smo že, da nas ljubljanski velesojem preseneča s svojimi krasnimi cvetličnimi in vrtnarskimi razstavami. Ljubezen do cvetlice je lastnost našega človeka in zato tudi letos ne sme manjkati take razstave v okvirju jesenskega ljubljanskega velesoja. Priredil jo bo Klub ljubiteljev cvetlic v Ljubljani. Razstavljene bodo najrazličnejše lončnice, dalje lepi sortimenti različnih priznanih in odlikovanih novosti v ino-zeimstvu ter s sortimenti vrtnic. Seveda ne bo manjkalo tudi aster, cinij, gladiol, anemon, begonij, mombrecije in drugih naših prijateljic, ki nam vse poletje in jesen razveseljujejo oko in srce. Razstavljene bodo tudi velike skupine splošnega jesenskega cvetja. Seveda ne bo vse naenkrat, ampak se bodo sortimenti menjali tako, da bo vsak dan nekaj novega, vsakokrat pa podano vse v zaokroženi sliki. To razstavo izpopolnjuje velika razstava eksotičnih ribic, ki jo priredi Društvo akvaristov in razstava metuljev.

Kadilec se bodo zopet mogli založiti z dobriimi cigaretami. Monopolska uprava bo ob letošnjem jesenskem velesojem od 1. do 12. septembra izdala posebno vrsto izloženih cigaret Vardar in Drina. Te razstavne cigarete se bodo prodajale za časa ljubljanskega velesoja samo v tržnici na velesojem po isti ceni kot običajno cigarete teh znamk.

priznati zelo enostavna pravila, da je avtomobil na primer že zgrajen tako in da je prav v tem ves njegov pomen in vrednost, da vozi hitreje, kakor ostala vozila. Po večjih mestih stražnik zapise slehernega avtomobilista, ki ne vozi skozi mestne ulice dovolj hitro. Našega pešca pa nihče še ni bolj razžalil, kakor tisti, ki ne potrjuje ž njim vred, da morajo avtomobili po ulicah zaradi pešcev počasi voziti. Enako je s kolesarji in ostalimi vozniki. Ob primerni pozornosti pešcev bi bilo v Ljubljani polovico manj nesreč, kakor pa jih je v resnici. Sicer zmerom ob kakih prometnih nesrečah brž ugotovimo, da gre za nesrečo, ki jo je povzročil avtomobil ali neznani, predzniki kolesar ali sicer neroden kmečki voznik, — le redko pa se pripeti tudi primer, kjer bi tudi pešec priznal, da je on sam kriv nesreče na cesti. Kakor se nam na pr. zdi na prvi pogled nesmiselna naredba, naj bi sleherni avtomobilist ustavil vozilo pred točko, kjer cesta križa železnico, pa pogledal, če vozi od katere strani proti cestnemu križišču vlak, ima ta naredba vendarle svoj pravi smisel in pomen. Železnica je pač hitrejša in mora imeti prednost, nanjo naj pazi avtomobilist ali kolesar in voznik sam. Enako pa je seveda s pešci na križiščih. Vozila so pač hitrejša in naj imajo zato prednost, pešci pa naj sami nekoliko pazijo na to, da ne bodo skakali naravnost pod kolesa, kakor se v resnici dostikrat dogaja. Seveda je pri tem treba povdariti, da morajo biti enako previdni tudi avtomobilisti in drugi vozniki. Prevladuje prepričanje, da bo moralo počasi zmagovati načelo, da zaradi prehitre vožnje nihče ne sme biti kaznovan, če je sicer vozil pravilno po desni strani.

Pa tramvaj . . .

Kdor želi dalje videti vso nepripravnost pešcev, naj samo za kratek čas opazuje pred pošto ali pred Figovecem ljudi, ki vstopajo v tramvaj ter iz njega izstopajo. Najprej so navadno potniki zelo počasi, drugič pa se nikakor ne morejo navaditi, da bi vstopali zadaj, izstopali pa spredaj. Zgolj zaradi nerodnosti pešcev vozi ljubljanski tramvaj tako počasi, kakor menda noben tramvaj drugje po svetu. Seveda nobene pritožbe in nobena jeza zoper tako počasno vožnjo ne bo zalegla, dokler se ljudje ne bodo navadili sami hitrejšega vstopanja in izstopanja. Da je ljubljanski tramvaj pasiven, je kriva njegova počasna vožnja, saj dostikrat pride pešec prej peš na svoje določeno mesto, kakor pa bi se sicer mogel tja pripeljati s tramvajem. Ob takih razmerah nima vsak veselja, voziti se kakor na sprehod po mestu s tramvajem.

Vsaka zase pomenjajo te stvari malenkost, skupaj združena pa so v resnici ovira, ki na ulicah zadržuje promet. Kakor so že na Angleškem uvedli v šole pouk o hoji in s h o vedenju in obnašanju na cestah, bo treba zlasti v Ljubljani tudi poskrbeti za boljše vzgojo pešcev. Ali naj to stori policija ali šola, naj razmišljajo drugi. Mi smo le navedli nekaj stvari, ki ne same same ob sebi ponujajo na papir sleherni dan, ko moramo zaznamovati celo vrsto nesreč, ki jih dostikrat povzročajo — pešci.

Koliko je tučev v Kamniku

Po točnih podatkih je bilo v nedeljo, 22. t. m., v Kamniku 129 tučev, in sicer: 88 Jugoslovancev, 13 Italijanov, 17 Avstrijcev, 9 Čehoslovakov in 2 Madžara. V pozni sezoni je ta številka razveseljavala, vendar pa letošnja tujska sezona ne bo dosegla lanske, čemur je predvsem krivo slabo vreme. Skupno je bilo v Kamniku v juliju in v prvih dveh tretjinah avgusta 442 gostov, ki so prenočevali 6256 noči. Od tega števila je bilo 310 Jugoslovancev in 132 inozemcev. Do konca sezone se bodo te številke še popravile in približale lanskim sezonam, ki izkazuje 8442 nočnin.

Celjske novice

Celje, 25. avgusta.

Sv. maša za planince in izletnike bo v nedeljo, 29. avgusta, ob 10. na Okrešlju poleg Frischhaufvega doma pod milim nebom.

Dve nesreči delavcev. Gorinšek Franc, 16 letni mlinarški vajenec iz Višnje vasi pri Vojniku, je popravljaj 24. avgusta jermen na nilinsko kolo. Kolo mu je ujelo roko in mu jo zlomilo. — Zadrževac Jurij, 27 letni delavec, pristojen v Mursko Središče, je včeraj nesel hmelj na neko sušilnico na Polzeli. Na stopnici mu je spodrsnilo, da je padel in si pri padcu razbil čeljust in zlomil desno roko.

Poškodbe zemljišč po vojaštvu. Štab 39. peš. polka opozarja meščane, da se pri morebitni poškodbi na njihovem zemljišču takoj na lieu mesta obrnejo na častnika, ki poveljuje skupini, in da skupno ocenijo, kolika je škoda, ki se naj takoj javi in zvraven navede imena častnika, ki je videl škodo. Kdor bo prijavil škodo šele čez nekaj dni in tudi če bi se škoda šele takrat pokazala, ne bo dobil povračila.

Izza naših meja

Trst in tržaška pokrajina v številkah. Statistični urad v Trstu je objavil zanimive podatke o Trstu in pokrajini, iz katerih pa seveda ni razvideti narodnostne razlike. Pokrajina šteje 357.142 prebivalcev, leta 1931 pa 348.494, prirastek v petih letih znaša 2.5%. V Italijanski provinciah je iz Trsta 2809 oseb, od tega je 16 žensk, v inozemstvu pa je 864 oseb. Iz tržaške pokrajine je v Afriki 856 oseb in ena ženska, v inozemstvu pa je iz pokrajine 123 oseb. Prirastek, ki gre na račun priseljencev iz notranjosti Italije, znaša 3903 oseb, na račun presežka rojstev nad umrlini pa 4655 oseb.

Proslava 21 letnice vkorakanja italijanskih čet v Gorico. Z velikimi svečanostmi so proslavili preteklo nedeljo v Gorici proslavo 21. obletnice, odkar so vkorakale italijanske čete v mesto. Mesto je bilo vse v zastavah, vršile so se povorke in parade. Govorili so vsi vidnejši predstavniki oblasti in fašistične stranke. V povorki so korakali tudi slovenski otroci v uniformah »Ballile«.

Nov župni upravitelj v Hrenovcih na Krasu. Za župnega upravitelja v Hrenovcih na Krasu je bil imenovan g. Ivan Bidovec, ki je bil deležen zadnje amnestije ob priliki prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo. Ljudstvo je imenovanje mladega župnika sprejelo z veseljem.

Glad in revščina v nekdanji napredni istrski vasi. Vas Slum v Čikariji je bila pred vojno zelo na dobrem, zlasti gospodarsko. To potrjujejo zlasti dejstva, da so si vsi vačanji zgradili sami, brez pomoči države ali občine, lepo šolo in vodovod. Danes se je položaj zelo spremenil. Poročajo, da si ljudje ne morejo kupiti niti žleblja, kaj šele, da bi kaj gradili. Dočim je imela vas prej okoli 80 krav in mleka dovolj, jih šteje sedaj le devetnašt. Včasih ni dobili mleka niti za dojezen. Ljudje so okrajno obupani in mislijo na selitev.

Za razširjenje ljubljanske železniške postaje je finančni minister dr. Mehmed Spaho odobril kredit 3.040.589 din. Ta vsota je namenjena za odkup zemljišča, na katerem bo mogoča razširitev železniške postaje.

Za kemijski zavod ljubljanskega vseučilišča je finančni minister odobril prosvetnemu ministru, da izda 100.000 din za nabavo materiala in inventarja.

Hmeljarji iz donavske banovine bodo imeli letos zelo slabo letino. Poleg neugodnega vremena je napravila mnogo škode tudi peronospora, zaradi katere se je listje posušilo, plod pa je zelo zaostal. Prej so vojvodinski hmeljarji računali, da bodo letos pridelali okoli 15.000 meterskih stotov hmelja, sedaj pa se je izkazalo, da so pridelali veliko previsoko cenili. Pred slabo letino so se rešili samo oni hmeljarji, ki so začeli pravočasno škropiti hmelj z modro galico, da so na ta način pregnali peronosporo. Teh pa je bilo zelo malo. Verjetno je, da bodo slovenski hmeljarji v Savinjski dolini letos mnogo bolj pridelali ravno zaradi tega, ker so nevarnost sami pravočasno odstranili.

Pravda za milijonsko dediščino v korist Matice Srpske teče v Nove Sadu. V Belgradu je pred nekoliko leti umrla premožna Marija Rajković, ki je v svoji poslednji volji dodelila dediščino enega milijona dinarjev, ki naj jo dobi Matica Srbska za vzdrževanje gojencev, ki so siromašnih staršev. Zapuščinska razprava naj bi se po želji sorodnikov vršila v Belgradu, če, da je testament, ki je bil napravljen v Nove Sadu, pomanjkljiv. Tako je prišlo do spora. Izredno sodišče v Belgradu ni priznalo Matice Srbske za dediča, dočim ji je okroglo sodišče v Belgradu to pravico priznalo. Zato bo Matica Srbska nastopila s tožbo, da dobi zapuščeni ji delež. Zanimivo je poleg tega tudi to, da ima Matica Srbska okoli 60 raznih zadužbin v vrednosti okoli 20 milijonov dinarjev. Na ta način more že s samimi obrestmi, ki znašajo okoli pol milijona na leto, vzdrževati precejšnje število siromašnih gojencev.

Priprave za prvo državno konjsko razstavo, ki se bo vršila 12. in 13. septembra t. l. v Belgradu na dirkališču dunavskega kola jahačev, se sedaj končujejo. Zanimanje konjerejev je za to razstavo posebno veliko, ker bodo strokovnjaki vse razstavljene živali še podrobno pregledali in ocenili. Na podlagi teh ocen se bodo podelile tudi denarne nagrade, ki so zanje potrebna gmotna sredstva že zagotovljena. Razstave se bodo udeležili konjereji iz vse Jugoslavije in bo vsak razstavljalec prišel v narodni noši, tako da bo razstava dobila vsa naroden značaj. Sodelovalci bodo tudi zasebni žrebčarji, kakor n. pr. žrebčarna vukovarskega vladetelinstva kneza Odeskalija, žrebčarna Gedeona Djurdjerskega itd. Centralna uprava dunavskega kola jahačev bo razstavila polnokrvne angleške žrebce svojih članov, ki pridejo prav tako v ocenitev in dobe nagrade v obliki diplom. Naprosene so tudi vlade Male zveze in Balkanskega sporazuma ter bolgarska, albanska, avstrijska, madžarska, švicarska, francoska, nemška, italijanska in britanska vlada, da pošljejo svoje strokovnjake na razstavo. Pričakovati je tudi velikega obiska iz sosednjih držav, s katerimi goji naša država trgovske zveze glede na konjerijo. Vse pošiljke za razstavo morajo biti naslovljene na državno razstavo konj v Belgradu, namenjena postaja sme biti pa razen Belgrada in Topčidera tudi Čukarica. Prevoz konj vprej in drugega materiala, potrebnega za razstavo, se izvrši na osnovi potrdila banskih uprav ali uprave državnih žrebčarn.

Odličnega gosta so imeli te dni v Zagrebu. To je predsednik društva newyorške opere Metropolitani g. Pavel Cravath. V Zagrebu se je sestal s hrvaškimi umetnikom Pavlom Marionom, s katerim se pozna še iz Newyorka. Na Hrvaško se je pripeljal v družbi svoje žene in hčerke s svojim »Lincolnom«, kakor imenuje svoj veevaker že precej doslužen avtomobil. Kadar prihajajo tuji v naše kraje, se nikdar ne morejo dovolj načuditi lepoti naših krajev, vsaj takine so njihove izjave. Zares mora biti zadovoljen tudi g. Cravath s svojim obiskom v Jugoslaviji, posebno pa z Zagrebom, o katerem je dejal, da nima dovolj besed, da bi ga z njimi dovolj dostojno pohvalil.

Občni zbor učiteljev JRZ je bil včeraj v dvorani banovinskega odbora v Skopju. Na tem občnem zboru je padlo v oči tudi dejstvo, da se ga je udeležilo tudi precej učiteljev iz skupine ministra Voje Gjorgjevića. Občni zbor so pozdravili vsi akoplanski strankini funkcionarji na čelu s predsednikom banovinskega odbora Ugrinom Joksimovićem. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Gjorgje Ristić.

Načrt uredbe o izrednem cestnem doprinosu zaradi izkoriščenja državnih in nedržavnih cest je izdelalo gradbeno ministrstvo. Po načrtu te uredbe se bo izredni doprinos za tovorne avtomobile plačeval po stopnji od 0.10 din od vsake tone natovorenega blaga in prevoženega kilometra. V primeru, če količina natovorenega blaga in dolžine prevožene poti ne bi bilo mogoče ugotoviti, se bo ta doprinos plačeval pavšalno po lestvici, ki gre od 500 do 5000 din na leto. Pavšal za prikolice je predviden na 2000 din. Ta doprinos plača tudi oni, ki je osto stalno uporabljal, kakor tudi oni, v katerega imenu se blago prevaža.

Seje glavnega in izvršnega odbora Jugoslovanske narodne stranke je njen predsednik dr. Svetislav Hodžera sklical za 16., 17. in 18. septembra. Na tem sestanku namerava Hodžera dati funkcionarjem svoje stranke navodila za bolj živahno udeleževanje »na etrenu«. V zadnjem času je Hodžerova stranka, v kolikor sploh še ima pristavev, precej zrahljana.

Tujakoprometna razstava na belgrijskem velesojem. Tujakoprometna zveza za bivšo mariborsko oblast nam sporoča, da se vrši v okviru letošnjega prvega belgrijskega velesoja tudi velika tujakoprometna razstava, ki bi naj v posebnem oddelku prikazala razvoj naše tujakoprometne propagande po svetovni vojni. V tem oddelku bodo razstavljena vsa sredstva, ki so se jih posluževale posamezne tujakoprometne ustanove v svrhu propagiranja tujkega prometa v svojih krajih. Za tujakoprometno razstavo je rezerviran cel paviljon Spasičeve zadužbine, ki obsega razstavljeni prostor nad 1000 m². Ob tej priložnosti prosi Tujakoprometna zveza za bivšo mariborsko oblast vsa mestna poglavarstva, načelstva občin, zdravilišne ustanove, tujakoprometna in glepevalna društva, podružnice SPD in vse svoje članstvo, da pošljejo ves material, s katerim bi se prikazal razvoj tujakoprometne propagande, predvsem pa prospekte, plakate, letake in drugi material, najkasneje do 31. avgusta na naslov »Putnika«, Maribor, Aleksandrova 35, tel. 21-22.

V nedeljo 29. avgusta v Trst z avtobusom. Prijave sprejema izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-15. Vhod iz Prešernove ulice.

Izpitne bedastoče

V Franciji se je baš končala najhujša dijaška sezona, sezona izpitov. Sedaj pa je nekdo zbral zapiske raznih komisij pri zrelostnih izpitih na srednjih, trgovskih, upravnih in drugih »svetiščih« znanosti, ter sestavil silno zanimivo listo, ki kaže, kako popolnoma se da človek pri izpitih zmešati, pa tudi kako krasni, vitki, elegantni in predrzni gospodiči dijak s svojo nevednostjo dosegajo neverjetne rekorde. Živimo pač v dobi rekordov! Poglejmo kar po vrsti!

Zgodovina starega veka

Grško bajeslovje so si nekateri čisto po svoje izmislili. Staro grško boginjo ljubezni imajo za simbol sreče. Praksitelos, slavni grški kipar, je — Venerina mati. Euterpa, muza lirčnega pesništva, je božanstvo žalosti. Partenon, slavno Ateniško svetišče, je — neka smodnišnica; nekaj cvetoče mesto Sparta je bilo — neki atenski umetnik. Grški modrijan Demosten je postal — arhitekt. Drugi nepozabni modrijan, Aristotel, je bil zmagovalac v bitki pri Salaminu.

Afrški vojskovodja Hanibal (približno 200 let pred Kr.) je mislil iti v Avstralijo, pa so se mu vojaki uprli, zato je glavne upornike postavil ob zid in postrelil s puškami.

Kartažani so hodili v Anglijo po premog in v Baltičsko morje po neko peno, iz katere so izdelovali vžigalice. Ladje niso imele ne krova, ne nič.

Mojzes je bil rojen v zibelki, prevlečeni z asfaltem, od tam pa je šel v svet oznanjati evangelijsko.

Srednji vek

ni nič jasnejši Luther n. pr. je študiral v nekem liceju ter prestavil sveto pismo v francoščino. Bil je luteranski katoličan.

Friderik Rdečelasec, znamenit iz križarskih vojsk, je utonil v Indiji v reki Gangi, katero je skušal preplaviti.

Papež Bonifacij VIII. je prosil Filipa Lepega, naj mu pošlje škofa iz Pamiera v neki buli.

Domovinoznanstvo

Po mnenju najmlajših »učenjakov« so Francozi potomci Slovanov, Kirgizov in Judov. Jeanne d'Arc je že poznala fotografijo in ob francoski revoluciji (pred kakimi 150 leti) so na francoskem dvoru že rabili telefon. Revolucija sama pa si je nakopala smrtno sovražstvo vseh tistih, ki so dali zanj svoje življenje.

Za časa Napoleona so v Franciji ustanovili občine, ki sestojijo iz župana, pečata, stolpa in javnega poslopja, ki se imenuje mestna hiša.

Na kongresu v Berlinu l. 1878. sta zastopala Francijo ekonomist Maurice Chevalier (sedanj filmski igralec!) in neki diplomat, kar ni nič čudnega, saj je tudi papež Pij VIII. bil minister Filipa Ludvika. L. 1870. pa je Bismarck podpisal v Versaillesu frankfurtski pakt.

Zemljepis

Severni pol se z enim koncem nekoliko dotika ekvatorja. Švedska sega do Rdečega in do Jadranskega morja. »na drugi strani pa do Azije in do Sueškega prekopa. Njeno glavno pristanišče je Carigrad.« San Francisco je luka ob Baltiku, blizu otoka Madagaskarja. Donava pa je znamenita gora v Nemčiji.

V Alžiru goje alfo, omego, makarone, nomade, pastirje, tobak, ki ga pridobivajo iz kavovca, citrone, bivoje in sviloprežke, ki dajajo bombaž. Mnogo je tudi hijen, ki žo mrtva trupla.

Oblikoslovje

Kandidatje za borzo so imeli poseben izpit, ki naj pokaže njihove opazovalne sposobnosti in poznanje jezika. Nekaj najboljših zgledov! Opis kokoši:

Kokoš sestoji iz mesa, kože in perja. Brez

Filmske zvezde, ki jih ne poraja reklama

Imena filmskih igralk in malikovanje, ki je z njimi v zvezi, so že tako bobneča, da postajajo zoprna in banalna. Hollywoodski reklamni agenti so svoje žrtve tako popularizirali, da že pastirice prepevajo »slagerjce« o njih. »Ti si moja Greta Garbo« je značilen primer za te vrste reklamno liriko. Morda je to filmskim igralkam v začetku potrebno, marsikatera ne bi občinstvo drugače niti spoznalo, kaj šele se zanj ogrevalo, toda ta poceni popularnost se masuje predvsem nad tistimi igralki in igralci, ki o njih lahko trdimo, da so v svojih filmih umetniki. Njihova imena postajajo vsakdanji pojmi, kadar jih slišimo, si pod njimi ne predstavljamo nič posebnega, kaj šele umetniškega. To je tako, kakor da se kozarec šampanjca spremeni v limonado. In limonado se občinstvo, ki zahaja v kino ali v gledališče, najprej preobije in naveliča.

Za ljudi, ki iščejo v modernem filmu še kaj drugega, ne samo površne zabave in praznih obrazov — in teh ljudi je dandanes že veliko — imajo več privlačnosti in več umetniške vrednosti ponavadi igralci in igralki, ki ne spadajo zgolj med običajne lepote in lepote, marveč ki osvaja zanimanje in simpatije zgolj z nevsihljivo igro, z ustvarjanjem lepega in pretresljivega, kakor smo tega vajeni v gledališču. Tam ne koristi ne reklama, ne protekcija, ne toaleta, marveč samo talent. Taki igralci in igralki ne v gledališču in ne v filmu ne postajajo nikdar dolgočasni in banalni, saj znajo z vsako novo vlogo, z vsako novo stvaritvijo zavzeti občinstvo. Edino taki umetniki lahko računajo na trajno naklonjenost občinstva in so lahko prepričani, da bodo ljudje vsak njihov nastop v filmu ali na odru pričakovali navdušeno in z iskrenim razumevanjem.

Število takih filmskih umetnikov danes ni več tako majhno. Spomnimo se samo Francoza Haryja Baura, o katerem je moči trditi vse drugo prej,

perja bi se videla koža; brez kože bi se videlo meso; in brez mesa duh, duša in telo!... Po smrti kokoši niso več užltne.

Konj. Konj je žival, ki teče s pomočjo dolgih nog. Na konju vidim trup, opremo, grivo in jezdec.

Razne vrste konj so: dirkalni konj, ki je zebra, in poljski konj. Konj je zelo koristen, ker nadomešča avtomobile in varuje majhne ptičke, ki jedo njegove »fige«. Po svoji smrti nam konj daje salame in usnje, katero zna strojar ustrojiti.

Krava je sesalec, kateremu noge segajo do tal. Krava ni vol. Na glavi ji poganja približno dvoje oči. Krava ima dolga oslovka ušesa, poleg katerih štrli iz glave dvoje upogljiv. Za svojim hrbtom ima tudi nekaj rep s čopom za odganjanje muh. Kravjemu mladiču ne pravimo: krava; zato pa mu pravimo »tele«.

Krava ne nese jaje kakor kokoši. Jemo njeno notranjščino, iz zunanjšine pa čevljarji delajo usnje.

Neverjetno mnogo je še takih napak, ki kažejo skrajno površnost v pisavi in rabo besed, katerih pomen še daleč ne poznajo.

kakor pa da bi bil lep, da bi bil »zvezda«. In vendar pomeni vsak njegov film za ljubitelje filmske umetnosti dogodek. Isto je s Charlesom Laughtonom in z drugimi. Resni ocenjevalci filma štejejo v to vrsto tudi Američanko Kay Francisovo, ki je pri nas skoraj niti ne poznamo. To je igralka, ki se je pojavila v hrušču ameriške filmske reklame neopaženo, nevsihljivo in si po dveh

Filmska igralka Kay Francis.

treh filmih (»Beli angele«, »Beg pred preteklostjo«) pridobila nešteto prijateljev doma in v tujini. Zdaj, ko je njen sloves utrjen in neizpodbiten, se vsi »strokovnjaki« sprašujejo, kako je to mogoče, kako da je v svetu komercializiranega filma mogel kdo uspeti in zasloveti tako rekoč brez reklame.

Razlago za to je moči najti v vlogah, ki jih igra. To so povečini, če ne zgolj dramatične, tragične vloge z vsebino, zajeto iz resničnega človeškega življenja. To je tisto, kar vzpostavi neposredno tajno vez med igralcem in občinstvom. To je vez, ki je v gledališču in filmu najvažnejše jamstvo za uspeh in za trajen učinek. Edino umetnik, ki se mu posreči to, vrši svoje poslanstvo in priča o sebi, da je talent.

Današnje življenje vsebuje kljub svoji navidezni površnosti in lahkomišelnosti ogromno tragične, globoke človeške vsebine. Umetnik, ki zna zajeti, je sodoben, je moderen in velik umetnik, ker sodobnim ljudem lahko z umetnostjo ponazoruje boje in zmagi z naravnim doživljanjem in podajanjem.

V to vrsto filmskih igralcev spada Kay Francisova po sodbi svetovne filmske kritike. Zato povsod z velikim zanimanjem pričakujejo njenih zadnjih filmov, med njimi »Vstaje na Vzhodu«, ki bo ponazoril v dramatični obliki in napestosti vprašanja, ki te čase razburjajo ves svet in ljudi, ki v njih žive svoje burno in viharo življenje.

Vlak za fotografe

Velike železniške družbe v Ameriki, ki so imele že posebne izletniške vlake za kolešarje in hribolazce, so opremile še posebne vlake za fotografe. Najprej jim je omogočeno slikanje vlaka samega od vseh strani, tudi od spodaj. Potem pa je vlak sam urejen tako, da lahko slikajo nemoteno vse, kar se jim med vožnjo zdi zanimivega. Vlak ima tudi posebno temno sobico z vsemi naj-novejšimi pripomočki za razvijanje slik. Ena samo nedeljo je tak vlak pripeljal iz New Yorka in Chicaga v Altono v Pensilvaniji 1600 »lovcev slik«.

Špansko zlato

Trije iskalki rud, neki Anglež, neki Francoz in neki Nemec, so kopali na meji med Panamo in Costo Rico ter se nenadoma udrli v zemljo. Spoznali so takoj, da jih je usoda vrgla v neki zapuščen rudnik. Ko pa so začeli stikati po njem, so našli na 80 zlatih palic po 25 kg in se začeli pripraviti, koliko ima vsak pravico odnesti. Vmes so posegle krajevne oblasti, ki so polovico najdenega zaklada pridržale zase ter razložile, da so zlato skrili Indijanci, ki so napadli in pobili nekdanje španske lastnike in rudarje tega bajnega zlatega rudnika.

Olje morskega volka

je po mnenju strokovnjakov mnogo zdravilnejše kot dosedanje navadno ribje olje. Pa tudi pridobivati ga je lažje in v večjih količinah. En sam morski volk daje 400 do 1200 litrov olja, ki vsebuje 20 krat več vitaminov kot ribje olje, pospešuje rast živali in otrok, kokoši bolje nesejo, je uspešno zdravilo proti boleznim oči, za slaba pljuča in boljše delovanje raznih žlez.

Nova vrsta stekla

Neki Anglež je iznašel steklo, ki je posebno velikega pomena za avtomobiliste, da jih ponoči nasproti vozeči avtomobili ne bodo mogli več tako oslepiti s svojo silovito lučjo, s čemer bo odstranjena marsikaka smrtna ali težja nesreča.

Novo steklo namreč propušta žarke samo v eno smer, tako da, če gledaš skozenj od ene strani, boš videl vse tako kot skozi navadno steklo, od druge strani pa sploh nič.

Plačane počitnice za delavstvo

Lastniki kovinarske industrije v Angliji so prostovoljno podelili svojim 600.000 delavcem pravico do osemnedevnih plačanih počitnic. Londonski časopis »Daily Herald« je ob tej priliki poročal:

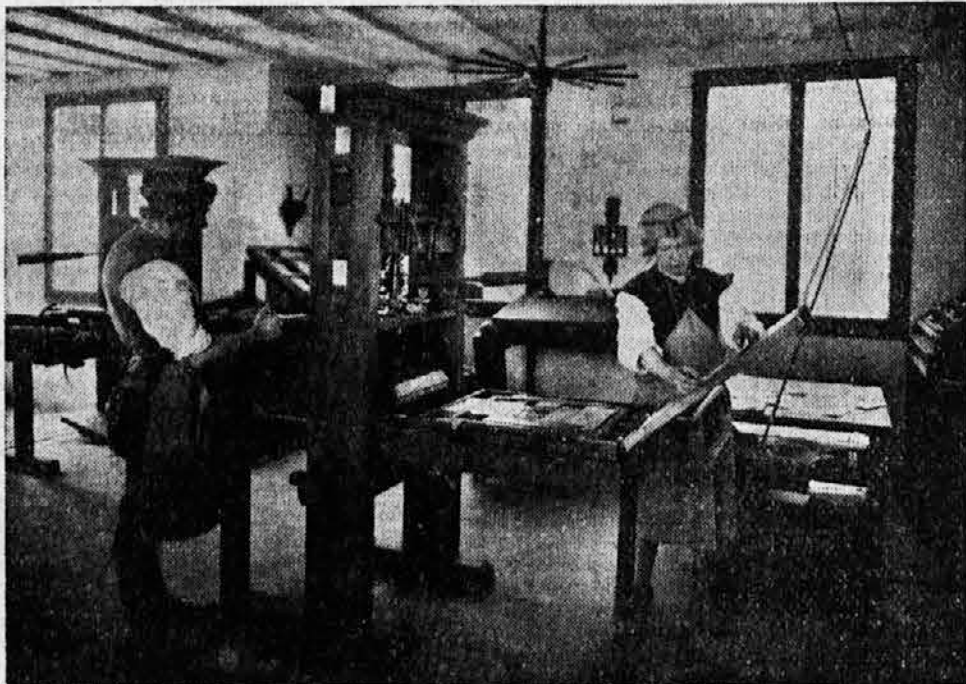
Odlok ravnateljstva kovinarske industrije zelo pospešuje splošno gibanje v korist plačanih počitnic, kajti gotovo je, da bodo sedaj delodajalci v ladjedelnicah dali iste pravice svojemu delavstvu, tako da se bo število tistih, ki že imajo podobne pravice, pomnožilo za 750.000 ljudi. Vendar pa nas ti prostovoljni odloki ne smejo ovirati, da ne bi glasovali za to, da se pravice plačanih počitnic pozakonijo. Tak zakon bo tem lažje došel, ker so voditelji industrijskih podjetij že sami dali pobudo zanj in spoznali dobroto širanih svojih odredb, ki so, ne glede na pogoje, ki so jih do njih privedli, vredni vsega priznanja ter bodo vodile do vedno boljše položaja delavstva, kakor znižanja delavskih ur. Tudi delavci se bodo lahko razvedrili in okrepiли po letoviščih, ne da bi pri tem zgubili svoj zaslužek.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 26. avgusta: 10 Otvoritev II. vseslov. pedološkega kongresa — 12 Godbe na pihala (plošč) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14 Vreme, borza — 15 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nao. ura: Sport in žena (ga. Milica Sopa) — 20 Stari biseri vse glasbe (ork., plošč) — 20.10 Zgodovinsko ozadje slov. nar. pesmi. II. predavanje (g. dr. Ivan Grafenauer) — 20.30 Pesmice ljubavne, pesmice zabavne (Jožek in Ježek) — 21 Prensoslavnostnega koncerta ob priliki otvoritve II. vseslovanskega pedološkega kongresa — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Rad. orkester.

Drugi programi

Cetrtek, 26. avgusta: Belgrad-Zagreb: 20 Opera glasha — 21 Narodne pesmi — Dunaj: 19.25 Pester večer — 20.25 Nove dunajske popevke — 21.20 Debussyjev večer — 22.20 Plesna glasha — Budimpešta: 19.30 Prijubljene arije — 21.10 Lisztove skladbe — 22.05 Salonski orkester — 23.15 Jazz — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert — 21 Opera — Rim-Bari: 21.10 Pester program — Varšava: 20 Lalka glasha — 30 Vokalni koncert — 23.30 Čajkovskega skladbe

Tako so tiskali prvi slovenski časopis, Vodnikove »Lublanske Novice«.

R. L. Stevenson:

Skrivnost dr. Jekylla

»Tako bi vam bil moral povedati, kdo je ta gospod. To je nadzornik Newcomen iz Scotland Yarda.«

Na ženskem obrazu se je prikazal izraz zopernega veselja.

»Ah,« je vzkliknila v težavah je! Kaj je pa napletel?»

Mr. Utterson in nadzornik sta se spogledala.

»Zdi se, da mož ni zelo priljubljen,« je odvrnil nadzornik, »no in zdaj, moja dobra gospa, dovolite meni in temu gospodu, da se malo razgledava.«

V vsem poslopju, v katerem ni razen stare ženske prebivala živa duša, je mr. Hyde uporabljal samo nekaj sob. Te pa so bile razkosne in opremljene z izbornim okusom. Ena omara ob steni je bila polna vina, namizno orodje je bilo srebrno, posodje elegantno, na steni je visela dobra slika, ki jo je, kakor je domneval mr. Utterson, podaril Henry Jekyll, ki je na tem področju veljal za ponavalca. Razkošne preproge lepih barv so ležale vsepovsod.

Toda ta trenutek so vsi prostori kazali znamenja o nagli plenitvi, do katere je moralo priti pred kratkim. Kosi obleke so ležali razmetani po tleh, žepi so bili obrnjeni navzven, predali so bili odprti in kamin je bil poln sivega pepela, kakor da je kdo sežigal številne

papirje.

Iz teh ostankov je nadzornik potegnil hrbet čekovne knjižice, ki je ključoval ognju. Za vrati so našli drugo polovico palice. Ker se je s tem uradnikov sum potrdil, je bil kar navdušen. Obisk v banki, v kateri sta našla še več tisoč funtov, ki jih je imel morilec na razpolago, ga je pa prav docela zadovoljil.

Rekel je mr. Uttersonu:

»Lahko se zanesete na to, gospod, imam ga trdno v rokah. Najbrž je čisto izgubil glavo, sicer bi ne bil nikdar pustil palice tukaj, predvsem pa bi ne bil sežigal čekovne knjižice. Denar je vendar življenjski sok za moža. Ni nam treba ničesar drugega, kakor da čakamo v banki nanj in da izdamo za njim tiralo.«

To pa ni bilo moči tako preprosto urediti, zakaj mr. Hyde je imel le malo znanec. Celo deklin gospodar ga je videl le dvakrat. Njegove rodbine ni bilo moči nikjer zaslediti, tudi se ni nikdar dal slikati. Tisto malo ljudi pa, ki bi ga lahko opisovali, pa se je v svojih poklicih tako razlikovalo, kakor to običajno delajo priče. Samo v eni stvari so si bili vsi edini. To je bilo mučno občutje nakaženosti, ki je ni moči podrobneje popisati in občutje, ki ga je begunec vzbudil pri vseh, ki so ga kdaj videli.

PETO POGAVJE

Pismo

Bilo je pozno popoldne, ko je mr. Utterson prišel do vrat dr. Jekylla.

Poole ga je takoj spustil noter ter ga skozi kuhinjo in dvorišče, ki je nekaj služilo za vrt,

odvedel v laboratorij in secirnico.

Doktor je hišo podedoval po dediču nekega znanega kirurga. Ker je pa njegovo nag-njenje veljalo bolj kemiji kakor anatomiji, je ozadje poslopja konec vrta spremenil.

Prijatelj je odvetnika zdaj prvič sprejel v tem delu stanovanja. Odvetnik je radovedno opazoval umazano stavbo brez oken ter gledal okrog z mučnim občutjem, da mu je vse to tuje. Koračil je skozi predavalnico, v kateri so se nekoč gnetle gručice pridnih študentov, zdaj pa je bila pusta in molčeča, mize so bile obložene z kemičnimi aparati, tla vsa zastavljena z zaboji in z ovojnicami potrebnimi. Luč je mračno padala skozi umazano kupolo.

Na zadnjem koncu je nekaj stopnic držalo do vrat, ki so bila opeta s temnordečo prevleko. Skozi ta vrata je mr. Utterson nazadnje prišel v doktorjevo delovno sobo.

To je bil velik prostor, okrog in okrog zastavljen s steklenimi omarami. Med drugim je bilo tam tudi vrtljivo zrcalo ter poskuševalna miza. Tri prašna, z železnimi palicami zavarovana okna, so gledala na dvorišče. Na malem ognjišču je gorel ogenj, na robu kamina je stala prižgana svetilka. Kajti celo v notranjosti hiše je začela udirati megla v debelih kosmih.

Tam, tik ob peči, je sedel doktor Jekyll in je bil videti na smrt bolan. Ni vstal, da bi pozdravil obiskovalca, marveč je samo iztegnil svojo mrzlo roko in mu z docela izpremenjenim glasom izrekel dobrodošlico.

Takoj ko ju je Poole pustil sama, je mr.

Utterson vprašal:

»Ali si že slišal novice?»

Doktor je zadržetal.

»Saj jih rjovejo po vsem delu mesta, da jih slišim celo v jedilnico.«

Odvetnik je dostavil:

»Samo besedo. Carew je bil moj klient kakor si ti in rad bi vedel, kaj naj storim. Saj menda nisi tako nor, da bi tega človeka skril pri sebi?»

»Utterson, prisegam pri Bogu,« je vzkliknil doktor, »prisegam pri Bogu, da ga ne maram nikdar več videti, dajem ti častno besedo, da na tem svetu nočem več imeti z njim opravila. Vse je končano in zares tudi ne potrebuje moje pomoči. Ti ga ne poznaš tako, kakor ga poznam jaz. Na varnem je, docela na varnem. Pomni moje besede. Nikdar več ne bo nihče ničesar slišal o njem.«

Odvetnik je žalostno poslušal. Prijateljevo vročično vedenje mu ni ugajalo.

»Zdi se mi, da si precej gotov o tem,« je menil, »in zaradi tebe upam, da imaš prav. Če bi prišlo do sodne obravnave, bi najbrž omenjali tudi tvoje ime.«

Jekyll je odvrnil:

»Jaz sem zaradi njega docela miren in imam za to mirnost razloge, ki jih pa ne morem povedati nikomur. Toda ena stvar je, v kateri bi mi lahko svetoval. Dobil sem... dobil sem pismo. In zdaj dvomim, ali naj ga pokažem policiji ali ne. Rad bi ga zaupal tvojim rokam, Utterson, ti boš že zadel pravo, o tem sem prepričan. Tako zelo ti zaupam.«